

Prof. dr hab. n. o zdr. Ludmiła Marcinowicz
Zakład Medycyny Wieku Rozwojowego
I Pielęgniarstwa Środowiskowego
Wydział Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

Białystok, 14.12.2023r.

**Ocena osiągnięcia naukowego oraz dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego
dr n. hum. Marty Rzakiewicz w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu,
w dyscyplinie nauki o zdrowiu**

Informacje biograficzne

Pani Marta Rzakiewicz posiada stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii nadany Uchwałą Rady Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 12 grudnia 2006 roku. Promotorem w przewodzie doktorskim była dr hab. Emilia Łojek, prof. UW.

Tytuł magistra uzyskała na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego w 1998 roku.

Od 2006 roku jest zatrudniona w Studium Psychologii Zdrowia Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego na stanowisku adiunkta badawczo-dydaktycznego.

Posiada liczne kursy specjalizacyjne zrealizowane w Instytucie Psychiatrii i Neurologii w Warszawie związane ze specjalizacją z psychologii klinicznej (2019-2023).

Ocena przedstawionego osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe pt. „Doświadczenia i aktywizacja pacjentów senioralnych w podstawowej opiece zdrowotnej – wyznaczenie czynników determinujących oraz ocena skuteczności wprowadzonej interwencji e-learningowej dla lekarzy POZ”, dr Marta Rzakiewicz, przedłożyła cykl pięciu tematycznie powiązanych prac oryginalnych oraz jednego rozdziału w recenzowanej monografii. W czterech artykułach oraz w rozdziale, Habilitantka jest pierwszą autorką, natomiast w jednym artykule, drugą autorką.

Wszystkie te prace zostały opublikowane po uzyskaniu stopnia doktora, tj. w latach 2017-2023, a sumaryczna punktacja tych publikacji wynosi: IF=19,598; MEiN=385 punktów.

Wkład własny Habilitantki w powstanie powyższych prac był znaczący i polegał na konceptualizacji projektu badawczego, interpretacji danych, opracowywaniu wyników, przeglądzie piśmiennictwa, przygotowywaniu oraz redagowaniu manuskryptu zgodnie z sugestiami recenzentów.

Przedstawione osiągnięcie (z wyjątkiem rozdziału w monografii) oparte jest na wynikach badań empirycznych zrealizowanych w ramach polsko-norweskiego projektu *PRACTA – Promocja aktywności seniorów w publicznej opiece zdrowotnej: diagnoza psychospołecznych potrzeb pacjentów i wzmacnianie interpersonalnych kompetencji lekarzy*, w którym Habilitantka była aktywnym członkiem zespołu badawczego; uczestniczyła w pracach przy tworzeniu i realizacji projektu, była liderem pakietu roboczego promocji i upowszechniania wyników oraz opracowania wyników badań.

Habilitantka sformułowała cel główny swoich badań, jakim była: „analiza doświadczeń oraz poziomu aktywizacji pacjentów senioralnych w podstawowej opiece medycznej, ocena czynników je determinujących oraz możliwości wdrożenia interwencji” oraz cele szczegółowe, tj. „diagnoza oczekiwań i problemów osób korzystających z podstawowej opieki medycznej wraz z czynnikami determinującymi; eksploracja doświadczeń pacjentów i wyznaczników determinujących te doświadczenia; wprowadzanie i ocena efektywności interwencji ukierunkowanej na usprawnienie komunikacji i aktywizację starszych pacjentów POZ.”

Użycie – w celach badań – sformułowania „podstawowej opieki medycznej” zamiast ogólnie przyjętej „podstawowej opieki zdrowotnej” nie ma żadnego znaczenia merytorycznego.

Uczestnikami projektu byli lekarze (n=503 oraz pacjenci (n=8862). Wykorzystane narzędzia badawcze zostały przygotowane w wersji dla pacjentów (przed wizytą i po wizycie) oraz w wersji dla lekarza. Habilitantka analizowała m.in. następujące zmienne: stan zdrowia, dane na temat wizyty, dane z praktyki lekarskiej, oczekiwania i doświadczenia z wizyty, kompetencje komunikacyjne, postawy wobec zdrowia i leczenia, poczucie skuteczności, satysfakcję z wizyty i satysfakcję z pracy. Realizacja projektu zakładała także przygotowanie dwóch form interwencji, tj. edukacyjnego kursu e-learningowego, artykułu w postaci pliku pdf oraz publikację programu interwencji e-learningowej w postaci płyt CD do rozpowszechnienia wśród lekarzy.

Moją uwagę zwróciły następujące wyniki badań empirycznych:

- Oczekiwania pacjentów wobec wizyty u lekarza są uwarunkowane wiekiem w zakresie takich czynników, jak wyjaśnienie istoty choroby, leczenia, relacji z lekarzem oraz wsparcia emocjonalnego. Nie zaobserwowano różnic związanych z wiekiem pacjentów w obszarze promocji zdrowia. Oczekiwania najstarszych uczestników badania wyróżniały się w zakresie wsparcia emocjonalnego oraz potrzeby rozmowy o jakości życia;
- Istotnym czynnikiem związanym z aktywizacją pacjenta okazała się satysfakcja z wizyty oraz możliwość zachowania ciągłości opieki;
- Wyższa satysfakcja dotyczyła pacjentów, którzy mieli mniej ograniczeń wynikających ze stanu zdrowia, medyczny cel wizyty u lekarza, byli hospitalizowani w ostatnim roku, częściej korzystali z usług w POZ oraz mieli krótszy czas oczekiwania na wizytę;
- Głównym wyznacznikiem proaktywnej postawy pacjentów w wieku 80 lat i więcej jest przede wszystkim poziom ich satysfakcji z wizyty; nie zaobserwowano związku z płcią lub wiekiem badanych seniorów;
- Wykazano możliwość modyfikacji kompetencji komunikacyjnych lekarzy POZ w kontakcie z pacjentem senioralnym poprzez wprowadzenie interwencji edukacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem e-learningu, skierowanego na aktywizację osób starszych.

Uzupełnieniem powyższych wyników jest analiza związku stereotypów dotyczących starości ze zdrowiem i funkcjonowaniem psychospołecznym na podstawie przeglądu aktualnego piśmiennictwa i wykazanie, że negatywne postrzeganie starości przez osoby stające się z czasem seniorami, jest czynnikiem ryzyka gorszego stanu zdrowia.

Ocena istotnej aktywności naukowej nie wchodzącej w zakres osiągnięcia naukowego

Poza przedstawionym cyklem publikacji stanowiącym osiągnięcie naukowe, dorobek naukowy Habilitantki obejmuje publikacje o łącznym IF=16,689 i 411 punktów Ministerstwa.

Z przedstawionego wykazu publikacji na podkreślenie zasługują dwa artykuły, w których Habilitantka jest pierwszą autorką, tj. artykuł opublikowany w czasopiśmie *Medicina* (2019); IF=1,205 oraz w czasopiśmie *International Journal of Chronic Obstructive Pulmonary Disease* (2016); IF=3,157. Ponadto, jest pierwszą i jedyną autorką czterech rozdziałów w pracach zbiorowych.

Aktywność naukowa Habilitantki dotyczy zagadnień z obszaru dyscypliny nauk o zdrowiu i wykracza poza zakres tematyczny osiągnięcia habilitacyjnego. Można wyróżnić następującą aktywność:

- Współpracę z Samodzielnym Publicznym Szpitalem Klinicznym im. prof. W. Orłowskiego, CMKP w Warszawie w opracowaniu badania adaptacji do przewlekłego żywienia klinicznego pacjentów (od lutego 2023r.);
- Zaangażowanie przy realizacji międzynarodowego projektu badawczego dotyczącego wsparcia pacjentów z chorobami rzadkimi, koordynowanym przez Uniwersytet w Hamburgu (Niemcy). Współuczestnictwo w adaptacji polskiej wersji narzędzi badawczych i materiałów szkoleniowych, udział w szkoleniu pacjentów wspierających oraz nadzorze psychologicznym po rozpoczęciu interwencji (od 2022 roku).

Ponadto, za istotną aktywność naukową uważam:

- Odbycie stażu naukowego w Narodowym Instytucie Zdrowia Publicznego PZH-PIB w Zakładzie Kształcenia i Komunikacji w Zdrowiu Publicznym (03.10.2022 – 08.12.2022) i współpraca przy opracowywaniu szkolenia oraz materiałów pomocniczych dla edukatorów nieformalnych opiekunów osób starszych;
- Udział w przygotowaniu wniosku badawczego na Uniwersytecie w Oxfordzie, nt.: *Neuropsychological and neuroimaging (structural and functional MRI) correlates of psychosocial resources and adaptation to illness in Mild Cognitive Impairment (MCI) and Early Alzheimer Disease*; pracowała nad koncepcją projektu oraz doбором narzędzi i grup badawczych;
- Współpracę w realizacji projektu KBN koordynowanego przez Wyższą Szkołę Finansów i Zarządzania w Warszawie, nt.: *Modelowanie interakcji sytuacji i cechy z zastosowaniem Item Response Theory*, (Kierownik: dr K. Fronczyk (2011-2016));
- Współpracę z Wojskowym Instytutem Medycznym w Warszawie przy projekcie badawczym nt.: *Choroba Parkinsona – postępy w monitorowanym klinimetrycznie rozpoznawaniu i leczeniu*, (Kierownik: dr hab. W. Pakszys); (2000-2002);
- Uzyskanie w 2018 roku nagrody naukowej pierwszego stopnia Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego; (*brak informacji, czy jest to nagroda indywidualna czy zespołowa*) związanej ze współpracą przy tworzeniu i realizacji Projektu PRACTA (2013-2017);
- Aktywne uczestnictwo w międzynarodowych konferencjach poświęconych psychologii zdrowia (w latach: 2006, 2013, 2017, 2019);
- Bycie stypendystką Rządu Szwajcarskiego na Wydziale Psychologii Uniwersytetu w Bernie (1999-2000) oraz na Uniwersytecie Erlangen-Nurnberg, Niemcy (1997-1998).

Podsumowanie dorobku naukowego na podstawie analizy bibliometrycznej

Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora, Habilitantka opublikowała dwie prace poglądowe i jedną pracę popularno-naukową; łącznie 2 pkt MEiN.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, dorobek Habilitantki to 9 prac oryginalnych opublikowanych w czasopismach posiadających Impact Factor, 3 prace oryginalne opublikowane w czasopismach nie posiadających IF, cztery prace poglądowe z pierwszym autorstwem (dwie w czasopismach z IF i dwie w czasopismach bez IF), 7 rozdziałów jako pierwszy autor, w podręcznikach oraz dwie tzw. „inne prace”.

Łączna punktacja całkowitego dorobku (przed i po doktoracie) wynosi IF=36,287; MEiN=804. Liczba cytowań wg Web of Science to 71, bez autocytowań 55, a indeks Hirscha=5.

Aktywność dydaktyczna i organizacyjna

Dr Marta Rzakiewicz, oprócz kształcenia studentów na kierunkach *Pielęgniarstwo, Elektroradiologia, Fizjoterapia, Stomatologia, Lekarski* (w tym anglojęzyczny), *Dietetyka, Ratownictwo Medyczne*, jest autorką programów do ćwiczeń z podstaw budowania relacji z pacjentem, diagnozy psychomedycznej oraz rozwiązywania problemów w praktyce klinicznej. W 2018 roku została wyróżniona przez Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego nagrodą dydaktyczną zespołową pierwszego stopnia za opracowanie materiałów multimedialnych przeznaczonych do edukacji w zakresie komunikacji z pacjentem senioralnym.

Jest zaangażowana w działalność popularyzującą naukę, o czym świadczy długa lista aktywności skierowanych do osób w różnym wieku (nauczanie przedszkolne, szkoła podstawowa, osoby dorosłe i osoby starsze).

Recenzowała artykuły w takich czasopismach międzynarodowych, jak *International Journal of COPD* (IF=2,89); *Journal of Behavioural Medicine* (IF=3,47); *Healthcare* (IF=3,16); *Health Expectations* (IF=3,32); *Medycyna Pracy* (IF=1,06); *Przegląd Epidemiologiczny*.

Jest członkiem zwyczajnym dwóch towarzystw naukowych – *European Health Psychology Association* oraz *Society for the Teaching of Psychology*.

Podsumowanie

Przedstawione osiągnięcia naukowe oraz całościowy dorobek naukowo-badawczy Pani dr Marty Rzakiewicz są istotne i stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauk o zdrowiu. Wyniki Jej badań, oprócz wartości naukowej, mają też wymiar praktyczny i mogą posłużyć podnoszeniu kompetencji lekarzy POZ związanych z aktywizacją pacjentów senioralnych oraz poprawie ich jakości życia.

Świadomość ograniczeń swoich badań, które Habilitantka sformułowała w autoreferacie jest wyrazem Jej etycznej postawy i dojrzałości naukowej wynikającej z doświadczeń w realizacji projektów badawczych oraz dużej wiedzy metodologicznej.

Wniosek końcowy

Stwierdzam, że osiągnięcia naukowe Pani dr Marty Rzakiewicz odpowiadają wymogom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

W związku z powyższym, oceniam pozytywnie wniosek o nadanie Pani dr Marcie Rzakiewicz stopnia doktora habilitowanego nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

Ludmiła Marcinowicz

.....

Prof. dr hab. n. zdr. Ludmiła Marcinowicz